

ERDÉSZETI LAPOK

az Országos Erdészeti-Egyesület

K Ö Z L Ö N Y E.

Hetedik évfolyam.

VII. füzet.

Julius 1868.

Az erdőadóról.

(Vége.)

Mit értünk erdőkezelési és gazdasági költségek alatt?

A kezelési és gazdasági költségek alatt értjük:

1) az erdők fönttartására s biztonságára tett költségeket.

Ide tartoznak a fölmérési-, a határ kijelölési, erdővédelmi- és perköltségek.

Az erdők fölmérése rendes gazdaságoknál elkerülhetlen; de minthogy a fölmérés, ha egyszer végbe ment többé nem ismétlődik, az arra fordított költségeket nem lehet másként, mint rendkívüli költségeknek tekinteni, melyeket egyszer mindenkorra, csak annyiban részeltetjük némi kedvezményben, hogy az által a birtokosokat birtokaik fölmérésére serkentsük, szolgálván a magán fölmérések egyszersmind a kormány által életbe léptetendő országos fölméréseknek könnyítésére. — Oly fölmérések, melyek csupán csak üzemrendezés céljából tétettek, nem tartoznak ide, s azokról a közvetlen gazdasági kiadások elemzésénél szolandunk.

A határkijelölési költségek birtokaránylagos részét az erdőbirtokos földözni tartozik ugyan, de állandó határjegyek s kellő fölvygázattal mellett e költségek oly ritkán ismétlődnek, hogy azok évi átlaga alig érdemel némi tekintetet; ha állandó és tartós, u. n. természetes határjegyek hiányában, mesterséges jegyeket kellene e célra fölhasználni,

akkor a határ rendben tartása tagadhatlanul több költségbe kerülne, de hogy e költségek mind a mellett némi jelentőséggel birhatnak-e, arról előbb a számadásokból kellene meggyőződést szereznünk. —

Az adórendezés alkalmával folyamatban levő határvillongási, birtokháborítási vagy jogi kérdéseket illető pörlekedések költségei nem vétethetnek tekintetbe, minthogy az ily perek nem állandók s némileg elkerülhetők is.

Az erdővédelemre fordított költségeket az erdők föntartására s biztonságára szolgáló költségekhez lehetne ugyan joggal számítani; de minthogy az erdőöri személyzet nagyrészt más, az erdőgazdaságra vonatkozó teendőkkel is meg van bizva, az arra fordítandó költségeket rendesen a kezelési költségekhez szoktuk számítani.

Az erdőkezelési és gazdasági költségekhez számítjuk

2) az erdőkön fekvő terheket.

E terhek alatt nem értjük az állam s községi terheket, melyek rendesen a tiszta jövedelemre vannak fektetve, hanem értjük a szolgálmányokat, melyek az erdők jövedelmének egy részét fölemésztik.

Hogy e terhek, mennyiben veendők itt tekintetbe, az a jogosultak közös megadóztatásáról szóló cikkben mondva volt, a melyben kiemeltük, hogy a minő mértékben a jogosultak haszonélvezetei az erdők tiszta jövedelmét csökkentik, azon mértékben tartoznak azok, viszontszolgálataik levonása után, az adó terheit is közösen viselni. — Ide számítjuk továbbá

3) az erdőrendezési költségeket.

Ezen költségekhez tartoznak legelőször is egy általános üzemterv készítése, mely minden rendezett háztartásnál szükséges, s az ok- és czélszerű erdőkezelésnek egyedüli alapja.

Az üzemterv megkészítéséhez szükségeltetnek: részletesb fölmérések, térképek megkészítése, az erdőgazdaságra befolyó viszonyok és körülmények pontos leírása, s végre maga az üzemterv megkészítése.

Nem szenved kétséget, hogy e teendők, főleg a részletesb fölmérések és becslések következtében néha igen költségesek, meg kell azonban jegyeznünk, hogy e költségek egyszer megtéve, többé ily mérvben nem

ismétlődnek; azonban az erdőrendezés nyilvántartását s az időszakvi vizsgálatokat illető költségek az évi kiadásokhoz számítandók. — Tagadhatlan, hogy a közjó érdekében áll, hogy az erdők okszerű kezelése rendes üzemterv alapján az országban minél inkább terjedjen, s e végett a főntebb elősorolt üzemrendezési költségek az adókiivetésnél minden esetre tekintetbe veendők.

Hogy e költségek mennyire terjedhetnek, arra nézve az állam erdők számadásai elegendő adatokat nyújtanak.

4) Ide számítjuk az ertési költségeket. Ezek kiterjednek az évi folyóvágások és a régi tisztások újraerdősítésére, valamint az előbbi évek hézagos vágásainak tatarozására.

Az évi vágások ujbolítási költségeinek megállapításával az illető fa-nemnek s a helyi viszonyoknak megfelelő ujbolítási mód veendő alapul, például bükkszálerdőknél a természetes, tölgyenél a mesterséges ujbolítás s a t.

5) Az erdőtermények nyerésére fordított költségek: m. p. a fának döntése, földolgozása, tovább szállítása, gondozása s a t. — A fa árának meghatározásánál már mondtuk, hogy abból a döntési és földolgozási költségek levonandók, csak az így fönmaradt összeg képezvén a fának tulajdonképeni árát helyt az erdőn. A szállítási költségeket csak akkor vennők tekintetbe, ha a fának raktári vagy piaczi ára szolgálna az erdei árak meghatározásánál alapul. Ha azonban az erdőbirtokos fáját künn az erdőn eladni nem képes, és azt csak nagyobbyszerű szállítási módok által lenne képes értékesíteni, mint például havasi erdőknél, azon esetben annak az erdei utak fönntartására, csusz-tatók készítésére, usztatási építkezésekre s a fának közvetlen szállítására tett költségek betudandók. —

6) A közvetlen kezelési költségek. Ezek az összes erdőgazdasági költségeknek egy igen tetemes részét teszik. Az erdőőri, gazdasági, vezényleti személyzet nagyobb mint kisebb erdőgazdaságoknál elkerülhetlen; mert valamint az állam maga, vagyonát csakis illető személyzete által kezeltetheti, ugy a magánbirtokos sem képes erdőgazdaságát mindig egyedül folytatni, s főleg szakképzettség hiányában erdő-

szeket nem nélkülözhet, vagy ha igen, akkor legalább erdőöröket minden esetre tartania kell.

A közvetlen kezelési költségek nagyságát általában meghatározni bajos, mert az ahhoz megkívántató pontos adatok nem könnyen szerezhetők meg, főleg a kisbirtokra nézve, melynél az erdők kezelése a gazdaság többi teendőivel összeolvad, s melyeknél vagy a birtokos maga vagy pedig az ispán egy személyben minden.

Az államerdők számadásaiból ki lehet ugyan a kezelési költségeket számítani, de miután az államjavak kezelése rendesen költségesebb mint a magán-birtoké, az előbbi adatokat az utóbbiakra alkalmazni nem lehet, és így viszont sem.

A kezelési költségek több évi átlagát az egész erdőterületre elosztva, annak egy holdra eső része, a holdankénti összes jövedelemnek bizonyos százalékát teszi, mely abból kezelési költségek fejében levonandó.

Adó elengedések.

Adó elengedéseknek helye van elháríthatlan káresetekben, melyekhez elemi csapásokat, erdőégéseket, rovar pusztításokat s a t. számítunk.

E káresetekre annál inkább kell tekintettel lennünk, minthogy azok az erdőknek rendesen több évi jövedelmét csökkentik és nem szorítkoznak csakis egy évre mint a mezei gazdaságnál; ezenkívül pedig az erdőt elemi csapásokból eredő károkra nézve biztosítani nem lehet, mert ilyen biztosító intézetek nem léteznek.

E káresetek továbbá megkívánják, hogy az adó elengedésekre vonatkozó szabályok meghatározásánál a mezőgazdaságot érintő káresektől elkülönitessenek, külön szabályok alá vetve azokat mint olyanokat, melyek befolyása tetemesb, érezhetőbb s nem oly könnyen kipótítható, mint a mezei gazdaságnál.

Hogy az erdőadó elengedések meghatározásánál minő kulcsot használjunk, az attól függ, hogy az adókivetésnek mi szolgált alapul: az itt javaslatba hozott és általánosan alkalmazott eljárás-e, vagy az erdők történetes állapota? — Előbbi esetben az adóelengedések nem lennének oly gyakoriak, mert csak akkor bírnának jelentőséggel, ha a kár azon

menyiséget túlhaladná, mely a 40 éves forda alkalmazása által jutalom és serkentés gyanánt adómentes maradt; utóbbi esetben azonban minden kárt, mely legalább is $\frac{1}{4}$ -ét a jövedelemnek tenné méltányolni kéne. — Hogy az ily adóelengedések hány évre terjedjenek? az a kárnak minőségétől függ s azon huzamosb hátrányoktól, melyek abból az erdőgazdaságra hármlanak; valamint az adóelengedés módja is, vagy meghatározott összegekben eszközölthetnék, vagy pedig a károsult erdőnek áttétele által bizonyos időre csekélyebb adófokozatu osztályba.

Adó változtatások.

Ha erdő irtások által a talaj mezőgazdasági célokra használatnák föl állandóul, szükséges annak adóját is a szerint megváltoztatni.

Ez adó az erdőadónál csekélyebb nem lehet, mert csekélyebb jövedelemmel összekötött erdőirtásnak nemzetgazdasátilag értelme nincsen, minden esetre tehát az új terméknem adója csak magasb lehet az előbbinél; meg kell azonban itt jegyeznünk, hogy ha az erdőirtás fölösleges erdőkkel ellátott vidékeken, nemzetgazdasági szempontból kívánatos lenne és a nép javát előmozdítaná, itt is helyén volna az irtott teret, a főntebbi előnyökhöz és az irtási költségekhez mérten, bizonyos időre adómentessé tenni. —

Ideiglenes mezőgazdasági célokra szánt irtások adóját átváltoztatni fölösleges volna, legföllebb ha az ily uton nyert tetemesb jövedelmet mint mellékjövedelmet tudnók be az erdőbirtokosnak.

Ideiglenes adómentességgel összekötött adóváltoztatásnak helye lenne azon esetben is, ha silány legelők, terméketlenné vált rétek, szántók erdősitése, szintén nemzetgazdasági szempontból előnyösnek mutatkoznék, kizárva azonban e kedvezményből azokat akkor, ha az erdősités csakis magán érdekeknek szolgálna.

Adó átirások.

Ezek szükségesek akkor, ha az erdő birtokosa változik. — Ha az erdőket terhelő szolgalmak az erdőbirtokos részéről megváltatnak, az adókötelezettség csak ő reá nehezül egyedül, míg ha új szolgalmak lép-

tettetnek életbe, az adókötelezettségben a jogosultaknak is részt kell venniök, föltéve hogy jogosultságuk adó alá eső haszonvételekre vonatkozik, s kivéven ha a szolgalmak életbe léptetésekor az erdőbirtokos kizárlagos adókötelezettséget vállalt volna magára.

Adómegvizsgálások.

Az adókimutatás alkalmával meghatározott adómennyiség mindaddig változatlanul megmarad, míg az erdő állapota nem változik; hogy azonban a netalán szükségrendő adókiigazításokat (rectificatiót) megtenni lehessen, elmulhatlan szükséges bizonyos időközökben adómegvizsgálást tartani, mely nem csak az eredeti becslés, hanem a telekkönyvek, térképek s a t. megvizsgálására is ki kell hogy terjedjen. —

E munkát illetőleg megjegyzendő, hogy annak keresztültivitele rendkívüli gondosságot és elővigyázatot igényel, nem lévén oly könnyű az erdők állapotának történetes javulását szorosan megítélhetni, hogy természetes uton jött-e az létre, vagy pedig az erdőbirtokos szorgalma, gondos kezelete s ápolása által. Mert előbbi esetben az adó fölemelésének csálhatlanul inkább lehet helye, mint utóbbi esetben; szem elöl nem tévesztve azon kimondott s mérvül elfogadott elvet, hogy az ipart és szorgalmat túlfölötti adóval terhelni nem szabad, mi nemcsak tényleg megtörténne, hanem minden serkentést is előlne, ha az adó kiigazításánál, illetőleg az adó fölemelésében, az iparral s a gazdaságnak áldozatokkal összekötött gyarapításával lépést tartanánk. Mindott tehát, hol az erdőgazdaság gyarapodása természet szabta uton, vagy más előnyös befolyások következtében jött létre, az adó fölemelése helyén van, míg ellenkező esetben, azaz ha az erdők javult állapota csakis az erdőbirtokos rendkívüli hozzájárulásának köszönhető, az adó fölemelése továbbra nem terjedhet, mint a jövedelem növekvésének azon fokáig, mely a méltányosságnak megfelel s a jövedelem egy részét jutalmul s további serkentésül adóztatlanul hagyja.

Azon esetek, melyek az erdőadó leszállítását igényelhetnék, az adó elengedésénél mondott esetekkel lehetnek csak azonosak, mert hogy az adót leszállítsuk csak azért, mert az erdő állapota az erdőbirtokos ha-

nyagságának vagy rossz gazdálkodásának következtében csökkent, valóban nem követelhető, de sőt a mennyire állítottam azt, hogy az erdők megadóztatása alkalmával, az erdőknek történetesen meglevő zilált állapotára tekintettel legyünk, nem lévén az mindig a jeleni birtokosnak hibája: annyira helyeselnem kell azt, hogy az adó megvizsgálása alkalmával előtűnt s bebizonyult rossz erdőgazdák iránt a lehető legkevesebb kimélettel legyünk. —

A faárak megvizsgálása.

Az erdők megadóztatása a fentebb mondottak szerint a fának bizonyos korszakokból vett árára van fektetve. Minthogy azonban a fa ára folytonos változásoknak van alá vetve, s a mint tapasztaljuk fokenként nő, az erdők adója a többi terméknek adójától nem csak nagyon eltérne, de az egész erdők közt létező viszony is megbomlanék, ha a fa árának változásait tekintetbe nem vennők; mert gyakori eset, hogy egyes erdőkben a fának ára például közlekedési utak, csatornák, vasutak építése vagy uszapatakok szabályozása által rögtön és váratlanul föl hág, míg más erdőkben az alig vagy mit sem változik.

Ez árváltozások alapján az adónak is változni kell; de ha mindjárt elvben elfogadjuk is ez állítást, föltétlenül azt alkalmazni még sem lehet, mert az adófölemelésnek a faárak emelkedésével szemben csak akkor lehet helye, ha bebizonyul, hogy a faárak növekedése tíz éven át tartott s oly okokból eredt, melyekről egész valószínűséggel föltehető, hogy azok állandóul meg is maradnak, s csak ha a fa árak emelkedése oly jelentékeny lenne, hogy az az illető erdőnek egy magasb adófokozatba lendő beosztását illőleg okadatolná is. De még ez esetben is kérdésbe jő, hogy a fa árak emelkedése nem az erdőbirtokosnak különösen e célra tett áldozatai folytán jött-e létre, például utak építése vagy uszapatakok költséggel összekötött szabályozása által, mely esetben ezt különös figyelembe venni kéne, ámbár tagadhatlan, hogy szállító utak megnyitása által az erdőbirtokos viszont azon helyzetbe jő, erdőtermelékeinek az azelőttinél több, nagyobb, vagy legalább azon részét is értékesíthetni, mely az adóztatás alkalmával az elárúsíthatás lehetlenségével szemben

adóztatlanul maradt, mi által többé kevésbé adóképesebbé válik, és netalán hágtatott adóját is elviselni képes leend.

Hogy az adót az emelkedett faárakhoz képest mind a mellett minő arányban emeljük, tekintetbe kell vennünk, hogy a faárak emelkedésével, minő arányban emelkedett az erdők jövedelme is, mert nem következik mindig, hogy a faárak növekvésével a jövedelem is hasonló arányban nőjön, mivel ennek egy részét az avval összefüggő, az abból kifolyó tetemesb üzleti és kezelési kiadások többé kevésbé fölemésztik.

A fa kelendőségének jobbra fordultával az erdőgazdaság is nagyobb terjedelmet nyer, az erdők új és czélszerűbb beosztást kapnak, úgy a kezelői- mint pedig az erdőőri személyzet szaporodik, a munka sokasul, s mind ez költségbe kerül, mely a jövedelmet csökkenti s a magasb faárak különben kedvező befolyását többé kevésbé egyensúlyozza; mire tehát az adó fölemelésénél illő méltánylattal kell lennünk, főkép ha a megadóztatásnak az erdők összes anyag jövedelme lett volna alapja, — mert ellenkező esetben kevesebb szigorral is járhatunk el, miután a magasbkorú erdők adóztatlanul maradt jutalom többlete, a magasb árak következtében értékben szintén nyer, és a szaporodott üzleti és kezelési költségeket némileg fődözni is képes.

A faárak növekedésének kedvező esetéről szólva, térjünk át most annak ellenkezőjére, azaz azon esetlegre, mely a faárak csökkenéséből eredhet, mi ha ritkább is de még sem lehetlen ott, hol a kő-, barnaszén vagy tőzeg-telepek fődőztetnek föl és gyors elterjedést nyernek s a különben is magas faárakat lenyomják. Ily esetlegnek azonban csak akkor érdemelnének különös tekintetet, ha azok csökkentő befolyása a fa árára nem csak tiz éven át folyvást tartott volna, hanem egyszersmind állandónak is tünnék elő és az erdők jövedelmére oly nyomást gyakorolna, hogy annak következtében az illető erdőt csekélyebb adófokozatu osztályba méltán sorozni lehetne.

A faárak itt érintett emelkedéséről és csökkenéséről az ország különböző részeiben fekvő államerdők számvitelei legbiztosabb adatokat nyújthatnának.

Az adóképeség megszűnte.

Hogy egyes erdők ép úgy mint bár minő más gazdasági telkek adóképtelenné válhatnak, tagadhatlan.

Nagyobb folyók partjain fekvő erdők elmosás által évről évre mindig kisebbeké válhatnak, vagy ha nagyobb folyók ágyaikat elhagyva a közel fekvő erdőkön törnek maguknak utat, új ágyat mosva ki azokból maguknak, mely mindkét esetben az erdő létele veszélyeztetve van és területéből veszít. Vagy ha továbbá a termékeny földet az eső a hegyek oldalairól lemossa, csak a kopasz sziklás altalajt hagyva hátra s a t.

Miután az ily terek termőképessége a mondott elemi csapások következtében végkép megszűnik, megszűnik egyuttal azok adóképesége is, s mi sem marad hátra, mint az ily tereket az adó táblázatokból részint végkép kitörölni, részint pedig a terméketlen terek rovatába átíratni. —

Lázár Jakab.

Az erdő képe.

Vázolja Illés Nándor.

(Vége.)

Ha bár a hatás melyet a trópusi erdők kedélyünkre gyakorolnak nagyszerű, sőt majdnem nyomasztó a maga nagyságában, azon kívül hogy hűs erdeink sajátos költségségét nélkülözi, még más tekintetben is hiányával vannak valaminek, a mi északi erdeit oly kedvessé teszi: — ez a tenyészet változatossága az évszakok szerint.

A trópusi erdők pompája változatlan marad az egész éven át, a tenyészet nem szünetel; virágot — virág, gyümölcsöt gyümölcs követ. Hisz az erdő oly fanemek egyvelege, melyek lombjukat nem hullatják el, s az a kevés, a mely levéldisztátja az esős évszak ideje alatt, eltűnik az örökzöld lombúak tengerében. Csak az, ki erdeinket kikeletkori fejlődésükben, őszi színpompájukban avagy télen át ragyogó fényes ruhájukban szemlélte, fogja ezen változatosság előnyét igazán felfogni.

■ Bár mily ragyogó legyen dél erdeinek szépsége; bár mennyire büvölje el szokatlan pompájával szemeinket és bódítson édesnél édesebb